

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Monckmeyer Ed 14

DAGNY

TIDNING FÖR
 SVENSKA
 KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 41.

Stockholm den 10 Oktober 1912

5:e årg.

<p>Prenumerationspris: $\frac{1}{2}$ år.. kr. 4: 50 $\frac{1}{3}$ år.. kr. 2: 50 $\frac{3}{4}$.. " 3: 50 $\frac{1}{4}$.. " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.</p>	<p>Redaktion: Klarabergsgatan 48, två tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgiftningstid hvarje torsdag.</p>	<p>Redaktör o. ansvarig utgifvare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11—12. Sthlm 1912, F. Englund's Boktr.</p>	<p>Expedition och Annonskontor: Klarabergsgatan 48, två tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.</p>	<p>Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.</p>
--	--	---	--	--

Mathilda Silow.

Ett 25-års-jubileum.

Den 9 oktober var det tjugufem år sedan Mathilda Silow inträdde i arbetet för Fredrika-Bremer-Förbundets stipendieinstitution. Alltsedan dess har hon i egenskap af sekreterare verkat för institutionen på ett sätt som oupplösligt förknippat hennes namn med historien om dess utveckling.

Som Dagny redan för ett par år sedan* meddelade en skildring af Mathilda Silows förhållande till friherrinnan Adlersparre och den af henne väckta tanken på yrkes- och studiestipendier för unga kvinnor, vilja vi under hänvisning till denna skildring här endast påminna om några fakta, som belysa betydelsen af Mathilda Silows insats i det arbete, åt hvilket hon ägnat sina bästa krafter.

Det var under en vistelse i Helsingborg sommaren 1887 som Esselde lärde närmare känna Mathilda Silow och förstod att väcka hennes entusiasm för sin plan att för unga kvinnor underlätta vägen till en utbildning, som kunde sätta dem i stånd att med hopp om framgång upptaga kampen för tillvaron. Ifrig att ägna sig åt den goda saken, följde Mathilda Silow samma höst till Stockholm sin med hängifven beundran omfattade vän, hvars hem hon seder-

mera i nära åtta år delade. Under den dagliga samvaron med Esselde fick hon del af hennes planer och intressen och lärde sig af hennes föredöme att alla hvardagsbekymmer och alla arbetets oundgängliga slitningar till trots hålla fast vid de stora bärande idéerna.

Bekymmer funnos nog under institutionens första

* Se n:o 50 för 24 dec. 1908.

år, då efter den uppgjorda planen insamlingen till de olika länens fonder sattes i gång och den stund, då de vuxit sig så stora, att stipendier verkligen skulle kunna utdelas, ännu hägrade i ett dimmigt fjärran. Men svårigheterna endast sporrade sekreterarens energi. Ej nöjd med de resultat, som uppnåddes genom korrespondens, valde hon efter några år på Esseldes förslagen annan utväg. Hon höll föredrag under resor i landsorten om Fredrika-Bremer-Förbundets verksamhet, särskildt för stipendiesaken, och dessa resor, som hon började sommaren 1891, utsträckte hon sedermera särskildt under de närmaste sju åren till så godt som alla Sveriges län. På sådant sätt bragt i beröring med inflytelserika personer i de olika orterna, förstod hon att med sin entusiasm väcka till lif intresset för den sak hon omfattat, och frukten därav visade sig på så godt som alla håll i ökade fonder.

År 1896 började stipendieutdelningen från länsfonderna. Sammanlagda beloppet af stipendierna uppgick då till 1,920 kr. Under förlidet år steg den till stipendier disponibla summan till 7,822 kr. Det är siffror som tala ett otvetydigt språk om institutionens utveckling.

Det är emellertid långt ifrån att sekreterarens arbete minskats, sedan hon lyckats sätta fart i insamlingen till fonderna. Det har i stället mer och mer tagits i anspråk för uppgifter, som äro minst lika krävande. Det gäller ej blott att underhålla förbindelserna med landsorten och besvara alla förfrågningar från sökande utan äfven att taga reda på utsikterna inom olika verksamhetsområden och möjligheterna för en fullgod utbildning till ett visst gifvet håll. Äfven dessa nya uppgifter har Mathilda Silow med aldrig slappnande intresse omfattat.

Betydelsen för stipendieinstitutionens utveckling af Mathilda Silows hängifna och outtröttliga arbete, af hennes entusiasm för den sak, åt hvilken hon ägnat sitt lif, kan ej skattas nog högt. Ett erkännande där af frambars vid tjugufemårsjubileet i går till henne af stipendienämndens v. ordförande, som meddelade att en insamling pågår till en fond, som skall bära hennes namn. "Mathilda Silows pensionsfond" skall för framtiden fästa hennes namn vid institutionen och en gång komma hennes efterträdare på sekreterarens ansvarsfulla och krävande plats till godo. Det är att hoppas att hon på många år ännu ej skall behöfva tänka på någon efterträdare, men att, då den stunden är inne, med hennes namn också den goda tradition hon skapat för det viktiga arbetet skall fortleva.

Kvinnans ställning i urkristendomen.

Af Docenten Emanuel Linderholm.

I.

För ett riktigt förstående och en rättvis uppskattning af kvinnans ställning i den äldsta kristendomen är det nödvändigt att taga hänsyn till hennes kulturella, sociala och religiösa ställning i den gamla världen före och utom kristen åskådning. Att här teckna denna ställning medgifver utrymmet icke. Vi måste därför nöja oss med en allmän erinran om kvinnans föraktade, omyndiga och isolerade ställning i den gamla världens samhällslif. Märkas bör dock, att hennes ställning var lägre i Orienten och det gamla Grekland än i Rom. Här intog kvinnan af ålder en friare ställning och var högt aktad och ärad i hem och samhälle. Kejsartiden medförde snart under hellenismens inflytande en kvinnoemancipation, som i etiskt hänseende blef betänklig nog.

Kristendomen framträdde först i Orienten, och detta är något, som måste tagas i betraktande vid bedömandet af kvinnans ställning inom den äldsta kyrkan. Trots det nära sambandet med Orientens kultur får dock kvinnan på kristet område en högre ställning än i den hedniska och judiska omgifningen, om vi nämligen utgå från synpunkten af hennes personlighetsvärde.

Emellertid bör det sägas, att urkristendomen härvid i väsentlig mån bygger på det gamla Israels åskådning. Människolifvet har i Israels tro en högre helgd och ett högre värde än annorstädes i förkristen tid, och det har detta, emedan människan betraktas såsom Guds afbild. Så får äfven barnet och kvinnan, hvilkas värdering oftast följas åt, ett högre värde än annorstädes. Rent rättsligt sedt hade väl eljes den israelitiska kvinnan en mindre fri och själfständig ställning än exempelvis Babyloniens och senare Roms kvinnor. Praktiskt taget intog dock den israelitiska kvinnan en aktad ställning. Mirjam och Debra, Hanna och Rut, senare teckningarna af Ester och Judit liksom ock den berömda kvinnokarakteristiken i Ordspråksbokens 31 kap. vittna härom, för att icke nämna Höga Visans kvinnodyrkan. Men framför allt bör märkas, att den israelitiska kvinnan icke, såsom eljes ofta var fallet både i Grekland och Orienten, förnedrades af någon religiös tempelprostitution, liksom icke heller den vanliga prostitutionen tolererades. Israels religion, Jahvismen, var kysk och sträng och kände intet kvinnligt element i gudomen. Profetismen lyckades till sist utrensa hvarje besmittelse af grannfolkens osedliga kulter. Alltför sällan betänkes, hvad det för kvinnans personliga värde betydde, att israelitisk och kristen religion gjort slut på den för kvinnan ödesdiga förbindelsen mellan det sexuella och den religiösa kulturn.

I judendomen synes kvinnans ställning snarare sänkas än höjas. Redan en del ringaktande rabbinska

Annonsera i DAGNY!

uttryck tyda därpå. Hustrun är mannen strängt underordnad, och den judiska kvinnan i allmänhet är pliktig att i det enskilda och offentliga lifvet visa den största tillbakadragenhet. Hon aktas icke värdig någon undervisning i lagen och anses icke heller, lika litet som barn eller slafvar behöfva läsa den bön, som hvarje vuxen israelitisk man hade att läsa två gånger dagligen. Månggifvet är tillåtet men oftast torde ha ifrågakommit blott en hustru. I motsats till hvad fallet var i den romerska rätten kan blott mannen men icke hustrun låta skilja sig, och på Jesu tid tog man det ofta mycket lättvindigt med skilsmässan från hustrun. I allmänhet torde det sedliga lifvet bland judarna på Jesu tid ha stått jämförelsevis högt och i hvarje fall högre än uti den hedniska omgifningen. Likväl synes krafvet på kvinnans kyskhet hafva varit strängare än på mannens, såsom ju regel är i hela den gamla världen. En sak, som icke bör förbigås, är att kvinnan i senjudendomens teologi börjar betraktas såsom etiskt svagare än mannen. Sedan satans- eller djävulsföreställningen genom persiskt inflytande uppkommit i judendomen, blir det satan, som i ormens gestalt uti paradiset förleder kvinnan, hvilken sedan drar mannen med sig i fallet. Så inledes i föreställningen den för kvinnan i årtusen så ödesdigra förbindelsen mellan henne och satan och grundlägges den åskådningen, att det är kvinnans skull, att synden fått insteg i människovärlden.

Stanna vi nu inför Jesu ställning till kvinnan, finna vi flerstädes af hans utsagor och liknelser, att han väl gifvit akt på hennes lif och värld. Ett märkligt faktum är, att Jesus till sina närmaste lärjungar och förtrogna räknade flera kvinnor, bland dessa de båda systrarna Marta och Maria i Betanien. En lika gammal som ogrundad föreställning är, att Maria Magdalena varit en fallen kvinna, medan hon i verkligheten säges ha varit besatt, d. v. s. sinnessjuk. Vid beröringen med fallna kvinnor, som förts i hans väg, har Jesus handlat på en gång med allvar och mildhet, i öfrigt riktande sina skarpaste ord mot sådana synder som det religiösa hyckleriet och hårdheten mot andra. Mot det barbariska straffet för äktenskapsbrott har han ställt sig afvisande. I fråga om äktenskapet förutsätter han det monogamiska (Mr. 10: 6—8) och anser i motsats till rabbinerna äktenskapet till sin ursprungliga idé oupplösligt och den i lagen medgifna skilsmässan såsom en eftergift för människohjärtats hårdhets skull (Mr. 10: 2 f.). Därför ogillar han skilsmässorna. Tillika utsäger han tydligt kyskhetskrafvet äfven för mannens vidkommande (Mt. 5: 27—32). Det behöfver ju icke sägas, att denna stränga betraktelse af förhållandet mellan man och kvinna var ägnadt att skydda och höja kvinnans personliga värde. Med all rätt kan det sägas, att det hos Jesus och i hans evangelium icke finnes ett spår af någon sorts ringaktning för kvinnan. Tvärtom har Jesus brutit med fariseismens ringaktande

kvinnobetraktelse och i strid med denna och till sina egna lärjungars förundran aktat äfven kvinnor värda undervisning och upplysning, härmed öppet erkännande deras personlighetsvärde och deras rätt att deltaga i lifvets högsta frågor.

Gå vi öfver till den apostoliska tiden och dess skrifter, skola vi i dessa finna åtskilliga utsagor, som visa att apostlarna delat sin tids och särskildt judendomens betraktelse af kvinnan såsom enligt Guds och naturens ordning mannen underordnad, en sak, som dock icke bör fattas alltför tragiskt. Såsom Gud är Kristi och Kristus mannens, så är mannen kvinnans hufvud, säger Paulus. Mannen är icke af kvinnan, utan kvinnan af mannen, och icke heller skapades mannen för kvinnans, utan kvinnan för mannens skull (1 Kor. 11). Hustrun skall vara sin man undergifven, hvaremot han skall visa henne kärlek (Ef. 5, Kol. 3). Samma tankar hos Petrus, hvilkens kvinno spegel (1 Petr. 3) icke kan fränkännas sitt värde. Där dess kraf ställas på kvinnan, är hon icke längre för mannen blott ett lustobjekt, barnaföderska eller arbetsträl utan den ideala personlighet, som han söker och som han erkänner sig andligen likvärdig.

Af utomordentlig betydelse för kvinnans liksom för mannens sedliga utveckling och höjande till ett högre etiskt lifsplan blef kristendomens för antikens mänskors radikalt nya äktenskapliga och sexuella etik. Paulus föredrager väl det ogifta ståndet och rekommenderar detta särskildt med hänsyn till tidens nöd och korthet, men han är långt ifrån att förbjuda äktenskapet och för stor människokännare för att icke inse, det äktenskapet måste vara regel. Liksom Jesus anser han äktenskapet oupplösligt och själfklart är, att det kan vara fråga blott om det monogamiska äktenskapet (1 Kor. 7). Redan i sitt första oss bevarade bref finner Paulus anledning att inskräpa det kristna äktenskapets etik. Hans mening var icke att predika en fullkomlig afhållsamhet, men han inskräper, att det äktenskapliga samlifvet skall levas uti "helgelse och ära" och icke uti hednisk liderlighet (1 Tess. 4: 5). Det sexuella umgänget är icke längre, såsom det eljes t. o. m. i stoicismens ädla kretsar betraktades, en etiskt indifferent handling. Följaktligen fördömes ock absolut allt utomäktenskapligt umgänge med prostituerade och andra (1 Kor. 6). Den apostoliska predikan bryter absolut med den dubbla moral, som ofta räknade strängt med den unga kvinnan men icke ens hos hellenismens högst stående män låter förmärka ett allvarligt klander af mannen i ty fall. Kristendomen har från början absolut förkastat den dubbla moralen och ställt samma kraf på mannen som på kvinnan. Att kristendomens stränga sexuella etik var kvinnan till skydd och bidrog att höja hennes människovärde, borde icke behöfva sägas.

Starkast framträder kvinnans förändrade ställning inom urkristendomen på religionens gebit, alltså på den gamla världens heligaste område.

Allm. Pensionsförsäkringsbolaget, Stockholm,

meddelar till särdeles billiga premier:
Lif, Blandade Lif- & Kapital- samt Barnförsäkringar
Liberala invaliditetsbestämmelser.

Bolaget ansvarade den 31 dec. 1911 för en lifförsäkringssumma af
39,650,951 kronor.

Freja-Magasinet. Specialaffär för Damartiklar.

18 Humlegårdsgatan 18
29 Drottninggatan 29

Den apostoliska tiden var en den nya utomordentliga religiösa väckelsens, inspirationens och entusiasmens tid, och det märkliga inträffar, att äfven kvinnor framträda och få framträda såsom bärare af de nya andliga krafterna. Utan tvifvel är det Jesu förhållande till kvinnan, som här fällt det afgörande utslaget. Hans kvinnliga lärjungar och förtrogna kunde icke hållas utanför, så mycket mindre som det i urkristen tid stod klart, att den uppståndne uppenbarar sig först för Maria Magdalena. Så äro Jesu moder och andra kvinnor, säkerligen Jesu tidigare lärjunginnor, med vid förbudandet af den första kristna pingsten och naturligtvis med äfven vid dess andeutgjutelse och ekstatiska företeelser. Det är väl heller ingen tillfällighet, att Petrus då anfört Joels ord: "Edra söner och edra döttrar skola profetera".

Kvinnorna blefvo i fortsättningen icke främmande för den nya kristna förkunnelsen. Hela skaror af både män och kvinnor kommo till tron (Apg. 5: 14). De kristna samlas sedermera i Marias hus (Apg. 12), och äfven tjänstflickan är med. Både män och kvinnor blefvo döpta i Samarien. I Joppe nämnes Tabita såsom en kristen kvinna, känd för sin välgörenhet. Äfven kristna kvinnor drabbas af Sauli förföljelse. Pauli första lärjunge i Europa och därmed dess veterligen första kristna bekännare blef en kvinna, purpurkrämerskan Lydia i Filippi. I Berea vunnos icke få ansedda grekiska kvinnor, i Aten Damaris. I Pauli bref nämnas ett flertal kristna kvinnor i Europa. Redan i apostolisk tid synas kvinnorna ha varit de, som i första hand omfattade den kristna tron, föga förunderligt, om man betänker deras föraktade och betryckta läge och den nya religiösa ställning urkristendomen gaf åt kvinnan:

Kvinnan betraktas icke längre såsom den orena, hvilken icke äger tillgång till religionens heligaste och högsta förmåner. Hon döpes liksom mannen, och hon äger tillträde till nattvarden, de kristnas nya högheliga kultmåltid. Dop och nattvard blifva snart de kristnas mysterier, utan att detta ändrar kvinnans tillträde till dessa. Liksom de kristna männen kallas bröder, så nämnas de kristna kvinnorna systrar, ännu ett bevis på deras delaktighet i den kristna församlingen.

Än mera, kvinnan får i urkristendomen t. o. m. en aktiv ställning med rätt att deltaga uti det religiösa arbetet till omvändelse och uppbyggelse. Äfven kvinnor blefvo bärare af Andens utomordentliga gåfvor. Enligt Apg. 21: 9 hade nämligen evangelisten Filippus fyra döttrar, som profeterade. I Pauli bref nämnas flerstädes kvinnor, som tjänat församlingarna. Sannolikt är väl, att somliga gjort detta ungefär på samma sätt som våra nutida diakonissor och alltså vårdat sig om fattiga och sjuka. Men otvifvelaktigt är ock, att kvinnor deltagit äfven i det rent religiösa arbetet. Det låg i sakens natur, att bättre situerade kvinnor, hvilka blifvit kristna och uppläto sina hem såsom samlingsplats för trosfränderna blefvo beskyd-

darinnor och föreståndarinnor för de små husförsamlingar, hvilka så uppkommo. Till kvinnor med denna ställning och uppgift, kunna kanske räknas Febe i Kenkreä, hvilken Paulus varmt lofordar, jämte andra kvinnor, som nämnas i Rom. 16. Med säkerhet gäller detta i hvarje fall uti Kol. 4: 5, som enligt bästa läsarter, trots alla svenska översättningar, bör översättas: "Hälsn bröderna i Laodicea och Nymfa (ej Nymfas) samt församlingen i hennes (ej hans) hus."

Skulle nu än dessa kvinnors verksamhet inskränkas till ett värdskap för församlingen, så står beträffande andra kvinnor fast, att de deltagit uti det rent evangelisatoriska arbetet. Såväl om Priskilla som hennes man Akvilas säges, att de undervisade den lärde alexandrinern Apollos (Apg. 18: 24). En församling finnes i deras hus (1 Kor. 16: 19), och båda betecknas af Paulus såsom hans "medarbetare i Kristus Jesus, hvilka", tillägger han, "icke allenast jag, utan alla hednaförsamlingarna tacka" (Rom. 16: 3). Där sammastädes nämnas ock flera kvinnor, som "arbeta i Herren". Afgörande är Fil. 4: 3, där Paulus om Euodia och Syntyke till en manlig medlem af församlingen yttrar: "Bitråd dessa kvinnor, hvilka jämte mig hafva kämpat i evangelium tillika med Klemens och andra mina medarbetare!" Uppenbarligen ställas dessa kvinnor här i paritet med de manliga medarbetarna i evangeliets förkunnande.

Vid sådant förhållande ligger det intet förvånande däri, att Paulus i 1 Kor. 11 såsom något själfklart talar om kvinnans offentliga profeterande och bedjande i församlingen och blott föreskrifver, att kvinnan därvid bör vara beslöjad, härvid följande orientalisk sed. "Hvar kvinna, som beder eller profeterar med ohöljdt hufvud, vanäras sitt hufvud". Men att profetera, det är att tala för människor till uppbyggelse och förmaning och tröst (1 Kor. 14: 3). Profeterandet är sålunda icke identiskt med det ekstatiska tungomålstalandet, utan med den uppbyggliga församlings predikan. Det är för öfrigt ett ytterst märkligt faktum, att det ekstatiska elementet trots sin styrka i urkristen tid icke framträder hos någon af de kvinnor, som nämnas, trots kvinnans disposition för det ekstatiska och mystiska. De hafva i st. deltagit i predikan och undervisning offentligt och enskildt, och det sistnämnda blef tvifvelsutän under dåvarande umgängesregler af särskild betydelse för arbetet inom kvinnornas afstängda värld.

Denna kvinnans aktiva ställning i urkristendomens församling och missionsarbete kan icke betraktas såsom endast en eftergift eller en oklarhet. Det finns hos Paulus utsagor, hvilka tydligt fastslå kvinnans religiösa paritet med mannen. Samme Paulus, som i kraft af sin judiska uppfostran skrifver, att det icke är mannen, som skapats för kvinnans skull, utan kvinnan, som skapats för mannens skull, tillägger ögonblickligen de sällan citerade orden: "Dock är i Herren hvarken mannen utan kvinnan eller kvinnan

utan mannen, ty såsom kvinnan är af mannen, så är ock mannen genom kvinnan och allt af Gud" (1 Kor. 11: 11, 12). Äfven i naturligt hänseende återställes här jämvikten mellan könen, så snart det icke längre är fråga om att motivera kvinnans undergifvenhet i äktenskapet. I religiöst hänseende styrkes pariteten än ytterligare, när Paulus i Gal. 3: 28, ett af religionshistoriens största ord, yttrar beträffande förhållandet till Kristus: "Här är icke jude eller grek, här är icke slaf eller fri, här är icke man eller kvinna, ty alla ären i ett i Kristus Jesus". Här är den gamla religiösa gränslinjen mellan man och kvinna i de tydligaste ord upphäfd och kvinnans religiösa jämlikhet med mannen klart uttalad.

Inför nu påvisade faktiska förhållanden och principiella utsagor af Paulus själf kan det icke gärna längre råda något tvifvel om huru det förhåller sig med det beryktade, i 1 Kor. 14: 34, 35 Paulus tillskrifna förbudet för kvinnorna att tala i församlingen. Det heter där: "Såsom i de heligas alla församlingar tige edra kvinnor i församlingarna, ty dem tillkommer icke att tala, utan må de vara undergifna, såsom ock lagen säger. Men vilja de lära något, så fråga de hemma sina män, ty det är skamligt för kvinnor att tala i församlingen". Dessa ord kunna icke förenas med förut anförda ovedersägliga fakta och äkta Paulusord och äro i allmänhet att anse såsom otänkbara för Paulus och hans tid. De måste därför betraktas såsom oäkta och senare, under kampen mot kvinnans ursprungliga rättigheter, insatta i texten. Härför tala äfven textkritiska skäl.

Vi äro härmed inne på kvinnans religiösa ställning i efterapostolisk tid och i allmänhet i den gamla kyrkan. Redan i första brevet till Timoteus, hvilket i sitt nuvarande skick af flertalet forskare betraktas såsom efterpaulinskt och stammande från slutet af det första kristna århundradet, heter det: "En kvinna tillstod jag icke att lära andra eller att råda öfver mannen, utan vare hon i stillhet; ty Adam vardt först skapad, sedan Eva, och Adam vardt icke bedragen, utan kvinnan vardt bedragen och föll i öfverträdelse" (1 Tim. 2: 12-14). Orden och hela betraktelsesättet äro typiska och programmatiska i mer än ett hänseende, för den tid, som kom. Kvinnan liksom lekmannen förlorar småningom i den gamla kyrkan alla sina ursprungliga rättigheter och uppgifter och blir fullkomlig passiv. Hierarki och af hedendomen kommen asketism verkade båda jämte mycket annat i denna riktning och med den senare följer åter kvinnoföraktet.

Medeltidens kyrka finner åter någon användning för kvinnans stora religiösa begåfning, reformationen gör henne åter mera passiv än någonsin. Blott i några fria religiösa samfund återfår kvinnan sin ursprungliga ställning. Först i modern tid har hennes ställning börjat förändras i protestantismens stora kyrkor. Sannolikt kommer ock en gång den dag, då den kristna kvinnan på evangeliskt område återvin-

ner den religiösa myndighetsställning, som hon i urkristen tid ägde. Det är ock sannolikt, att den allmänna kulturutveckling, som gjort att man icke längre tager anstöt af kvinnans offentliga framträdande och som gifvit henne tillgång till den högre bildningen, skall komma att medföra, att kvinnans religiösa befogenheter nå och kunna nå än längre än i urkristendomens dagar, hvilka, trots all senare regressiv utveckling, alltid skola betyda den stora vändpunkten i kvinnans historia.

Grannländerna.

Det nya danska författningsförslaget och kvinnorna. Enligt Roskilde Tidende kommer danska regeringen att framlägga ett utkast till författningsrevision, hvars början lyder som följer: En ny valkretsindelning för folketinget, hvilket väljes af kvinnor och män, som uppnått 25 år.

Dansk Kvindesamfund har i dagarna till konseljpresidenten och inrikesministern öfverlämnat den resolution med afseende på den väntade grundlagsändringen, som föreningen antog på sitt årsmöte denna sommar i Kolding. Däri uttalades föreningens åsikt att ingen större författningsrevision borde vidtagas förr än kvinnorna såsom väljare och valbara finge göra sina åsikter gällande. Konseljpresidenten förklarade härtill, att det ej vore troligt att kvinnorna skulle blifva i tillfälle att öfva direkt inflytande på revisionen, men väl att ingen författningsrevision komme att genomföras utan att kvinnorna erhöle lika rösträtt med männen. Att regeringen för sin del har denna afsikt bekräftas ju äfven af det förslag, som här omnämnts.

Kvinnliga stortingskandidater i Norge. Vid nu pågående möten i Norge för nämnande af kandidater till stortingsvalen ha tillsvidare tvänne kvinnliga sådana uppställts, fröken Otilie Tonning i Gamle Akers krets och fru Gunhild Ziener i Uranienborgs krets. Fröken Tonning, som tillhör vänsterpartiet, har under två perioder varit medlem af stadsfullmäktige; fru Ziener, socialdemokrat, är ordförande i arbetarepartiets kvinnoförening.

Dagnys Redaktion

och

Expedition

är flyttad till

Klarabergsgatan 48, 2 tr. Stockholm.

ASTRID AHLSTRÖM & Co.

MODEAFFÄR

18 SMÅLANDSGATAN 18, Stockholm. (Vid Norrmalmstorg.)

Rekommenderas.

Joh. Lundström & Co A.-B.
Kungl. Hofleverantör.

1:ma Maskinkrossad Anthracit

Hushållskol, Cokes, Briketter.

Allm. Tel. 2288, 2249.

Riks-el. 427, 9427.

Kontor: Skeppsbron 18.

Ett gulnadt minnesblad.

Den 28 oktober 1412. — Hvilken händelse från vår historias oroliga vårbrytningstider är det som stiger upp nu i höstetid 1912 och säger: minns!

För fem hundra år sedan tilldrog sig den dagen något så vanligt som att en kvinna utandades sin sista suck — ombord på ett fartyg i Flensburgs hamn. Men det lif, som där ändades, hade varit mindre vanligt, och de kvinnoögon, som då för alltid slötos, hade varit vidsyntare än de flestas.

Fartyget, i hvars trånga skeppsrum den i hast tillkallade gudsmannen läste dödsmassan öfver den fromma själen, förde kungsflagg, och det plötsliga dödsfallet spridde sorg och bestörtning i trenne kungariket. Det behöfdes ett helt århundrade för att fylla det tomrum, som denna storvulna kvinna efterlämnade i Nordens historia, och på dess blad skall namnet — drottning

Margareta Valdemarsdotter — sent förblekna. En stor tanke, som ingen af hennes efterträdare mäktade lyckosamt fullfölja, gick med henne i grafven.

Det kan icke sägas, att drottning Margareta mätt af lifvet gick till sina fäder. ty denna riksens "fru och husbonde och fullmäktige förmyndare" var, då hon midt i sin fulla verksamhet borttrycktes af den obevekliga döden, ännu icke fyllda sextio år. Men lifvet lefdes fortare på hennes tid. Det begyntes tidigt och det slöts tidigt.

När Valdemar Atterdags dotter trolofvades med Magnus Smeks unge son Håkan, då redan konung af Norge, var hon endast sex år. Vid bröllopet var bruden tioårig, och hon stod ännu, sedan hon trettonårig kommit till sin makes hof, under sin stränga hofmästarinnas, den heliga Birgittas dotter, fru Märta Ribbings tuktan. Vid 17 år blef den unga drottningen moder åt sin ende son, hvilken var dömd att endast lefva lika många vårar som hon då räknade. Vid 27 år var hon änka.

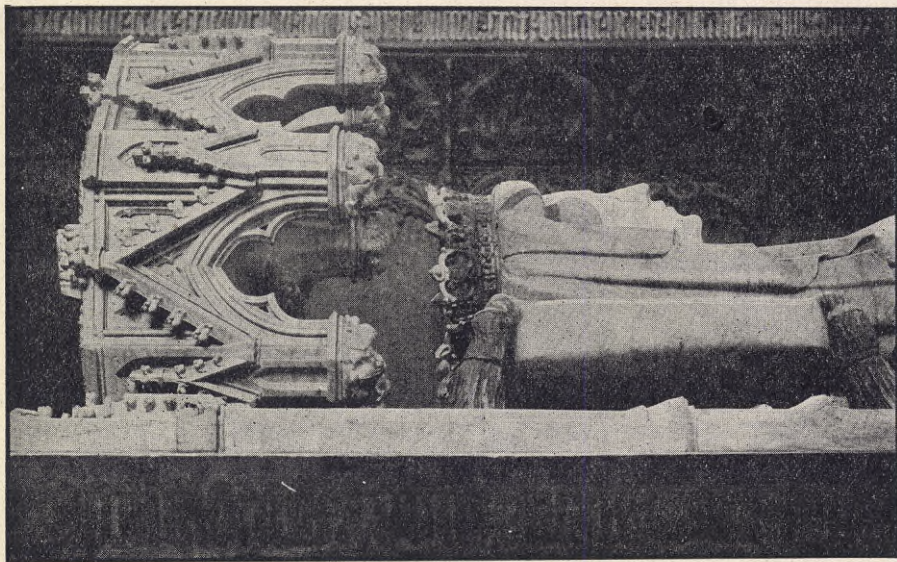
I sju år ägnade hon nu all sin eminenta kraft och klokhets åt betryggandet af prins Olofs framtid. Historien har intet att förtälja om modershjärtats sorg och grymma besvikelse vid hans förtidiga död, men den har antecknat det förtroende hon genom sin starka personlighet förstått att ingjuta hos samtidens yppersta män inom de tre rikena, så att dessa utan

större svårighet enades om att lyda under en kvinnas spira. Till en tid, hette det visserligen, intill dess ett nytt kungsämne kunde uppdragas. Själ betraktade hon tydligen också sin regentroll som ett intermezzo. Men som sådant var det så sällsynt fulltonigt, att klangen däraf ännu länge förnams, och dess eko skall aldrig helt förklinga.

Att den sköna treklangens brast berodde icke på henne, utan på de furstar, som efter hvartannat klumpigt fingrade på de ömtåliga strängarna. Och ur dessa förvirrade, ömkliga disharmonier fanns till slut för Sveriges del ingen annan utväg än Gustaf Erikssons breda kungsväg.

Hade drottning Margaretas sista bristande blick en vision af hvad som komma skulle?

Väl möjligt i denna på visioner så fruktbara tid. Nog såg hon redan i lifstiden hvart det skulle bära under hennes svage systersons spira, ehuru hon gjorde allt för att göra honom uppgiften vuxen. Hvilken smärta för en så storslagen ande att se sin lefnads sol gå ned öfver ett redan åt undergången

DROTTNING MARGARETAS BILD FRÅN SARKOFAGEN I ROSKILDE DOMKYRKA.

vigdt lifsmål!

Barmhärtigt faller då dödens natt öfver denna klarvakna intelligens, som i samtiden sökte sin like, och öfver detta kvinnohjärta, som hade det gemensamt med så många andra, att det visste hvad sorg ville säga.

Och långsamt glider kungssnäcken norrut genom de många sunden, förbi Danmarks i höstens vemdiga färger skrudade öar. Har sägnen rätt, som förtäljer, att den djupa Issefjorden på den döda drottningens bud blifvit spärrad för sjöröfvare, så har den sista delen af hennes jordefärd gått genom Själlands marker och skogar, och den kulna oktobervinden har strött de höga bokarnas sista gyllene löf som ett bårtäcke öfver hennes väg.

I Roskildes gamla dom har Margareta, den stora, sitt tysta hvilorum. Här sofver hon lika trygg och oberörd af tidens växlingar och äflan som den sköna bilden på hennes sarkofag, och med henne bidar uppståndelsen den genom en kedja af olyckliga felgrepp strypta största tanken i Norden. —

S—d Pl—n.

Krig eller fred?

Ett kapitel ur en bok om vänskapen.

I.

O fvanstående rubrik har jag lånat från öfverskriften af ett kapitel i ett af den italiensk-franska författarinnan Dora Melegaris senaste arbeten, "Amis et Ennemis", däri en del företeelser inom det moderna samhällslifvet behandlas, äfven kvinnofrågan, ehuru här i sammanhang med de olika könens ställning till hvarandra.

Dora Melegari är till börden italienska, men har tillbringat mycket af sitt lif i Schweiz, hvilket förklarar att hennes flesta arbeten äro skrifna på franska. Hon har utgifvit så väl memoararbeten som romaner, men hennes egentliga genre är den etiskt-moraliserande, och därinom har hon förvärfvat sig ett anseende namn. Ett par af hennes böcker ha prisbelönats af Franska akademien, och allesamman föreligga i talrika upplagor. — Här må påminnas om att hennes arbete "Sofvande själar" (Ames dormantes) äfven finnes i svensk öfversättning.

Den ofvannämnda boken "Amis et Ennemis" går icke så djupt in på sjäslifvets område som exempelvis "Ames dormantes"; den sysslar egentligen med en del samtidens sociala frågor eller snarare den växelverkan, som äger rum mellan dessa och nutidsmänniskans utveckling. Förf. skyr inte att sätta fingret på samhällskroppens ömma punkter, men hon berör dem med en mild och varsam hand och hon misströstar ej om en inre läkekraft, som till sist skall helå de på ytan frätande såren. Naturligtvis är hennes omdöme påverkad af den miljö, i hvilken hon lefver. Dora Melegari är, som nämnts, sydländska, och särskildt i det som rör kvinnans förhållanden har hon svårt att blicka utom de något trånga gränser, som ännu utestänga hennes landsmaninnor och med dem beslätade raser från de jämförelsevis fria vidder, där vi, nordens kvinnor, sedan länge äro vana att röra oss. Men är det ej genom att jämföra olikheterna vi bäst lära känna oss själfva? Så erbjuda m:me Melegaris tankar öfver en del nutidsfrågor — bakom hvilka utan tvifvel döljer sig en rik lifserfarenhet — mycket af allmänintresse. En sak skall i alla händelser studerandet af hennes bok lära oss, den, i hvilken grad särskildt kvinnorörelsen, till trots för en del olikheter i sättet att uppfatta och tillämpa den, till sin natur är kosmopolitisk eller rättare allmänmänsklig och universell.

*

Som titeln utvisar, är det v ä n s k a p e n och dess motsats förf. ägnar sin bok. Hon sätter vänskapen högt, om än ej allra högst bland mänskliga dygder, hon tror på dess makt och hoppas på dess seger men konstaterar med smärta, att det är en känsla på retur. Det nutida samhällslifvet verkar ej stimulerande på vänskapen, hvarken på den mellan man och kvinna eller på kvinnovänskapen. "Humanitarismen" läg-

ger, menar förf., alltför mycket beslag på människans alla själskrafter, för att den personliga tillgifvenheten skall få rum att utveckla sig. Och hvad vänskapsförbindelsen mellan kvinnor beträffar, "den angenämaste bland lifvets erfarenheter!" som förf. kallar den, befordras den ej under nutidsexistensens ständiga jäktande. Hur finna tid? Man är tagen i anspråk på så många håll. Den tid, som skulle ägnas åt väninnorna, kommer aldrig.

Förf. yttrar sig således skeptisk beträffande kvinnovänskapen, på samma gång hon intygar, att den är långt mindre vanlig i de latinska länderna än bland de nordliga raserna. Den har ej ingått i de sydländska kvinnornas vanor, hör ej till traditionen.

Häriifrån föras vi in på den egentliga kvinnofrågans fält eller f e m i n i s m e n. Denna framställes såsom intagande en fullkomligt fristående position. "Det är", heter det, "en afsevärd skillnad mellan de allvarliga, tänkande kvinnor, som för sig själfva och andra kvinnor önska intellektuell och moralisk frigörelse samt begära litet mer rättvisa inom lagstiftning och samhällslif, och de, som högljudt proklamera och reklamera politisk rösträtt. De använda två fullkomligt olika metoder. De förra tro på det tysta arbetets makt, de senare på rörelse och agitation. De förra hålla ännu fast vid vissa traditionella föreställningar, de senare ta energiskt afstånd från dem. Största delen af de kvinnor, som äro verksamma inom filantropien, litteraturen, konsten, bära ej feministernas kokard i sin hatt."

Att de på detta sätt karaktäriserade kategorierna i sträfanden och önsknings kunna sammansmälta till en ingår icke, som det vill synas, i det sydländska föreställningssättet. M:me Melegari är ingen f e m i n i s t.

Likväl erkänner hon, att dessa framstormerskor förtjäna aktning, för så vidt deras åsikter präglas af ärlighet och allvar. Och bemötande de manliga vedersakarna, hvilka slunga "feminist" i ansiktet på kvinnorna som ett skällsord, säger hon: "Hvarför tala om den snö, som föll i fjol? De gamla feministerna, som trotsande löje och förföljelse gjorde anspråk på alla rättigheter, till och med den fria kärlekens, kortklippte sitt hår och anlade manliga fasoner, höra numera till legendens område. De moderna kvinnosakskvinnorna följa modet ganska rigoröst, hålla på sin kvinnlighet och idka flirt precis som deras mondäna systrar. T. o. m. deras program har underkastats en formell modifiering."

Skall feminismen, såsom dess apostlar med tillförsikt försäkra afgå med segern? Det är alltid svårt att profetera, menar förf., och i detta fall svårare än någonsin. Den ekonomiska frågan, som döljer sig bakom feminismen och utgör dess styrka, gör en tillbakagång omöjlig. Den ekonomiska grundval, på hvilken den är baserad, är alltför fast för att byggnaden skall kunna slopas. Man måste således antingen kasta flickebarnen i den blå eller gula floden och

endast behålla så många som oundgängligen behövas eller förutse dem rätten att lefva af eget förvärf. Som det skulle falla sig svårt i 20:de seklet att begagna sig af den förstnämnda proceduren, måste man finna sig i den senare. Hvad som tillspetsar problemet är frågan om kvinnans moraliska ställning inom familj och samhälle. Äro kvinnans själsförmögenheter och temperament tjänliga för det politiska lifvet och dess strider? Skall hon nedlägga mer ifver, mer hänförelse, mer skarpsinnighet på de offentliga uppgifterna än mannen? Och om så är, hvad blir det då af familjen, hemmet, barnens uppfostran? Här sätter Dora Melegari en del frågetecken. Men ett är för henne positivt, att kvinnan framför allt är skapad till uppfostrarinna. På detta område bör hennes verksamhetssfär utvidgas utan inskränkning. Här skall tillträde till alla offentliga ämbeten stå henne fritt.

*

Om det således icke är några klara framtidsperspektiv som öppnas för oss i "Amis et Ennemis", få vi där en desto tydligare tablå af det nuvarande tillståndet, så som förf. ser det från sin italiens-franska synvinkel. En frontförändring i fråga om männens ställning till kvinnorörelsen har, säger hon, försiggått åtminstone inom en del länder. En motvind har börjat blåsa, som tycks förbereda ett kommande härnadståg mot den kvinnliga invasionen på arbetsmarknaden, på ämbetsbanan, inom litteraturen.

Hittills ha, särskildt i Italien, männen visat sig mycket tillmötesgående mot sina kvinnliga kamrater, och de ha lånat ett villigt öra åt deras kraf. Plötsligt är allt förändradt. Hvarför? Hvems är felet? Fruktar mannen konkurrensen? Är han rädd att förlora sin prestige? Tror han, att om kvinnorna röra vid vissa ömtåliga frågor, detta skall inkräkta på hans nöjen? Eller är det kvinnan, som visat sig för ifrig, för oskicklig? Har hon missbrukat sina segrar? Har takt, tålmod, måtta felats henne? Eller — och detta vore det värsta — har hon verkligen visat sig oduglig att sköta de åtagna uppgifterna?

Om jag försöker vara fullt objektiv, säger förf., tror jag att sanningen står att finna i en sammanfattning af dessa orsaker. Antifeministerna lägga sitt främsta argument mot det kvinnliga arbetet i dess underlägsenhet. Men, tröstar hon oss, äfven om deras påstående ej saknar grund, får det icke alltför mycket nedslå vårt mod. Det är ej i brist på förmåga det ligger, utan däri, att den unga flickan icke anser tjänsten som något definitivt utan som något öfvergående. Efter slutade studier, som ofta skötas förträffligt, är hennes uppmärksamhet mindre fäst vid det hon nu har för händer än vid de möjligheter, som kunna komma att yppa sig.

Här kommer förf. in på ett ämne ännu af aktualitet i de länder, som ligga inom hennes erfarenhetsfär, ehuru vi här i Norden väl kunna kalla det en i det närmaste öfvervunnen ståndpunkt: tvångsföreställningen om att giftermål, giftermål à tout prix, är

kvinnans bestämmelse. Det är skarpa ord, som riktas till de unga flickorna, men framför allt till deras mödrar. Så länge de förra hålla fast vid denna föreställning, taga de ej sitt arbete på allvar, ägna ej däråt hela sin uppmärksamhet och sköta det slött och utan intresse. Ty skall detta verkligen bli till kvinnans gagn, måste hon veta bevara sin själfständighet, bli en tänkande varelse, som med nit och intelligens sköter sitt åliggande och ej anser sig som en utställd handelsvara till salu för den förstbjudande. Men hur genomföra denna förändring så länge mödrarna betrakta det ogifta ståndet som en vanära för dottrarna? De ge sig ingen ro förrän de få dottern placerad och hålla till godo med de sämsta giftermålsanbud. Hälsa, moral, ålder, yttre företräden tagas ej med i beräkningen. Med en förvånande lättvindighet ge de sitt samtycke utan att reflektera öfver eller förutse framtiden. Om intet anbud yppar sig är det ännu värre. Den unga flickan, som genom lockande förespeglningar fattat afsmak för sitt arbete, känner sig tryckt af familjens missräkningar, framläpar sitt lif missnöjd och olycklig, och tjänsten bär spår däraf, den blir allt sämre och sämre skött.

Förf. tillägger: "Jag är öfvertygad att kvinnans frigörelse vinnes först, när hon befälar sig om att vara trogen mot sig själf, då hon sätter in hela sin värdighet, hela sin kraft på att väl uppfylla sina plikter, icke som vore dessa ett odrägligt trålgöra, en uppoffring, ett onödigt ödande af tiden, utan ett värf, till hvilket man går beredvilligt, frimodigt och med glädje. Kvinnor af denna halt finna alltid en plats i lifvet, och männen tala ej längre ironiskt om deras arbete. . . . De unga kvinnorna, som skola ta upp kampen för tillvaron, måste göra klart för sig, att den yttre friheten är af noll och intet värde, om den ej äger sin grund i den inre friheten. Politisk rösträtt, kommunal rösträtt, alla rättigheter i världen förhjäla dem ej ur slaveriet, om de ej lära sig att stå moraliskt fria och att lägga sin själ i sitt arbete. Framför allt böra de frigöra sig från begäret att vilja s y n a s."

Det är apropå den sist antydda hållhaken på kvinnans frigörelse en nyligen utkommen bok af en fransk författare ("Sottisier des Mœurs" af Octave Uzanne) citeras, däri modegalenskapen gisslas och framhålles som den främsta orsaken till kvinnans opersonlighet. M. Uzanne konstaterar, att t. o. m. feministerna skatta däråt. Han gör sig smått lustig däröfver i följande yttrande: "Om de nya amasonerna gjorde rätt, skulle de anlägga en fältuniform af ett visst enkelt snitt, som utvisade att de tagit afstånd från modebjäfssets tyranni. Genom att uppträda i en mörk, slät och rät, men nätt och prydlig skraddarsydd dräkt, skulle de visa att 'den nya Eva' ej längre är vare sig en modedocka eller ett lyxdjur, som endast är till för att behaga den nöjeslystna mannen — — — Modet är deras (kvinnornas) litteratur, vetenskap och historia. Feminismen blir aldrig i

Frankrike något annat än 'en profning', d. v. s. en modesak."

Dora Melegari anser den franska författaren väl sträng emot sina landsmaninnor, hon tror på framtidens nya kvinna och att denna skall lyckas införa den rättfärdigare, renare, mildare ande, hvaraf så väl den sociala som den moraliska samhällsordningen är i så stort behof. Men de nuvarande moderna, där utan åtskillnad på ålder och person ett oblygt framhävande af formerna är föreskrifvet, kommer henne att miss-trösta om det tredje rikets snara ankomst. "När man ser mången till mogen ålder kommen dam med alltför stor frikostighet blotta sina mer än rika behag, frågar man: Ha då dessa kvinnor förlorat sinne för det löjliga? Äga de ingen själfkritik?"

Lotten Dahlgren.

Insänd litteratur.

Hugo Gebers förlag, Stockholm: **Sven Vingedal**. Berättelse af *Marika Stjernstedt* (Mark Stern). Andra upplagan. Med förord af författarinnan.

Wahlström & Widstrands förlag, Stockholm: **Allmänt musiklexikon**. Af *Tobias Norlind*, fil. doktor, docent i litteratur- och musikhistoria vid Lunds universitet. Häft. 1.

Framtidens bokförlag, Malmö: **Ur min lefnad**. Af *August Bebel*. Häft. 4, 5.

Notiser.

Kvinnliga biträden i riksarkivet. Riksarkivarien har hos regeringen anhållit om uppförande på riksarkivets ordinarie stat af två kvinnliga biträden med en aflöning för hvardera af 900 kr. lön, 550 kr. tjänstgöringspen- gar och 150 kr. ortstillägg eller tillsammans 1,600 kr. utom två ålderstillägg å hvardera 200 kr. efter respektive fem och tio års tjänstgöring.

De första kvinnliga teologerna i Lund. Förliden onsdag inskrevos i Malmö nation vid Lunds universitet två kvinnliga studenter, som båda anmälde sig ämna idka studier i teologiska fakulteten. Dessa äro de första kvinnliga studenter, som i Lund studera teologi.

Nykterhetsundervisning för kvinnlig ungdom. Föreningen Hvita Bandet har, i anslutning till den af riksdagen begärda planmässiga utredningen rörande nykterhetsundervisning inom och utom skolan, fäst k. m:ts uppmärksamhet på vikten af en dylik undervisning i alla med of- fentliga medel understödda undervisningsanstalter och kurser för kvinnlig ungdom.

Ett 40-årsjubileum. Kvindelig Læseforening i Köpenhamn har nu i oktober existerat i fyrtio år. Föreningen, hvilken som bekant grundades efter mönster af den af Esselde bildade læseforeningen i Stockholm, sedermera Stockholms læsesalong, har under de gångna fyra decennierna genomgått en storartad utveckling tack vare medlemmarnas starka sammanhållning. Vid starten hyrde föreningen en liten anspråkslös sal, nu äger den som Dagnys läsare säkerligen påminna sig ett ståtligt hus, i hvilket föreningen inflyttade i oktober 1910. Då firades nu tisdagen den 1 oktober föreningens 40-åriga tillvaro med en anslående fest.

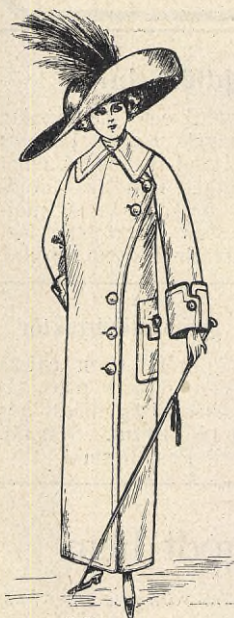
Föreningsmeddelanden.

Fredrika-Bremer-Förbundskretsen Lund med omnejd sammanträdde fredagen den 27 sept. 1912. Därvid förekom en utförlig redogörelse för förbundsmötet i Helsingborg den 14-15 juni 1912, hvarpå fröken Naëmi Uddenberg från Malmö höll ett synnerligen intressant och läro- rikt föredrag om "Fortsättnings- och yrkesskolor" med särskild hänsyn till de kvinnliga skolorna.

Mötet afslutades med samkväm.

Stockholms Förening för Kvinnans Politiska Rösträtt anordnar torsdagen den 17 oktober kl. ½ 8 e. m. i Strandhotellets festvåning en sammankomst, hvarvid fru Else Kleen håller ett föredrag med titeln: Mobilisering. Sång utföres af fru Eva Hultman. Entré 25 öre. Förfriskningar kunna mot särskild afgift erhållas vid anordnad byffé. Biljetter finnas tillgängliga i Allmänna tidningskontoret från och med den 14 oktober samt vid ingången.

Rättelse. I artikeln om Jane Addams i föregående nr kom af förbiseende att uppgifvas, att de i Hull House bofasta medarbetarnas antal var 25. Enligt en senare uppgift är detta tal dock betydligt öferskridet, i det att i innevarande stund icke mindre än 40 settlementsarbetare deltaga i verksamheten.

ULSTRAR

enligt vidstående cliché

af

prima engelskt ulstertyg

Kr. 45:—

AKTIEBOLAGET
NORDISKA KOMPANIET
STUREPLAN.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4: 50 för $\frac{1}{4}$, 2: 50 för $\frac{1}{2}$, och 1: 25 för $\frac{3}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) **Antingen:** Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst* 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) **Eller:** Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I Stockholms tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller $7\frac{1}{2}$ öre pr mm.)

Flicka

som genomgått småskoleseminarium, önskar plats som skrifbiträde eller som guvernant för minderåriga barn. Svar under adress K. A., Sollebrunn, p. r.

Leg. sjukgymnast

önskar plats i familj i in- eller utlandet. Svar till »Frisk och glad» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Bildad, musikalisk

37 års dam önskar plats som sällskap och hjälp i bildadt godt hem gärna på landet i frisk trakt, nu eller till nyåret. Svar till »37 år, 1912» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Slöjdlärlarinna

som praktiserat och med vackra betyg genomgått Hulda Lundins slöjdgymnastkurs, Handarbetets Vänner samt i år utgått från Nääs slöjdseminarium, önskar snarast möjligt plats. Svar märkt »K. F.», Svensk Läraretidnings exp., Sthlm.

Kvinnlig gymnastikdirektör

utexaminerad från Gymnastiska Centralinstitutet önskar plats såsom sjuk- eller friskgymnast hos enskild eller på institut. Svar »M. E.», Södertelje Post Restant.

I godt hem

sökes plats som *vårdinna* eller *husföreståndarinna* af därtill kompetent person. Den sökande äger stor erfarenhet i ett hems praktiska skötsel och utpräglat ordnings- sinne. Mycket goda rekommendationer kunna företes. Svar till »Vårdinna» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Flicka med realskoleexamen

önskar plats i familj att undervisa i de lägre klassernas kurser eller hjälpa till med kontorsgöromål. Svar till »E. H. R.», Eksjö, p. r.

Bildad engelska

med mycket goda referenser önskar anställning i Stockholm för att ge lektioner och tala engelska, mot fritt vivre. Vidare upplysningar å Fredrika Bremer Förbundets Byrå, kl. 12—4. Riks 27 62, A. T. 48 16.

Bildad tyska

även kunnig i engelska, franska och musik önskar anställning i Stockholm. Vidare upplysningar å Fredrika Bremer Förbundets Byrå, Stockholm. Riks 27 62, Allm. 48 16.

Kv. gymnastikdirektör

önskar plats å gymn. institut hos läkare eller i familj i Sverige el. Tyskland. Svar till »Vintern 12—13», Lund p. r.

Ung dam,

kunnig i stenografi och tyska med någon kontorsvana, önskar plats på kontor i Stockholm eller Norrlandsstad. Svar märkt »Norrländska X», Allm. Tidn.-kontoret, Gust. Ad. torg, Sthlm.

Bankplats.

Ung dam, som genomgått Göteborgs Handelsinstitut och därefter under flera år varit anställd å bank söker plats å bank. Svar till »Bokförling 2,000» torde sändas till Nordiska Annonsbyrå, Göteborg.

Som hjälp och sällskap

önskar anspråkslös flicka plats d. 1 Nov. hos ensam äldre dam där jungfru finnes, eller hos barnlös familj, helst i stad. Lön önskas. Svar till »Norrländska 23», p. r., Falun.

Ung bättre flicka,

som genomgått Husmodersskola med goda rek., söker plats som husföreståndarinna. Svar till »Musikalisk», p. r. Åkarp.

Barnsköterska.

Exam. barnsköterska söker plats i bättre familj. Svar till »Barnsköterska», Flen, p. r.

UNG, musikalisk, hushållsvan bättre flicka önskar till 1 nov. plats i treflig familj. Svar till »Småländska», Bredsjö p. r.

Ung, bildad flicka

som har stor duglighet och flerårig vana i trädgårdsskötsel, konservering, undervisning, korrespondens m. m. och äfven är hemma i husliga bestyr, söker sig för någon tid en mindre ansträngande sysselsättning inom ett verkligt bildadt och solidt hem. Lönefrågan sekundär.

Svar till direktör P. J. Rösjö, Hagaberg, Jönköping.

Ung, bildad 19-åring

af god familj önskar plats som hjälp och sällskap i verkligt fin familj helst på landet, där jungfru finnes. Är kunnig uti klädsömning, handarbeten, något väfning samt alla husliga sysslor. Någon lön önskas. Svar emotets tacksamt till »Hervor», p. r. Fjögsta.

Gladlynt Norrländska

önskar plats i okt. eller 1 nov. i godt hem, helst i Stockholms närhet. Kunnig i matl., bakn., syltn. och sömning, samt van vid husliga sysslor, ej tvätt och skurning. Gärna där barn finnes. Önskar anses som familjemedlem. Någon lön önskvärd. Tacksam för svar till »Pålitlig» P. R. Östersund.

Att sköta hushållet

hos ensam person önskar en därtill kompetent, ordningsvan och hurtig flicka plats nu genast, helst i Stockholm. Kan biträda i skrifgöromål.

Svar till »H. A.», Hedemora p. r.

Såsom Föreståndarinna

för landthushåll, där husmoder saknas, önskar medelålders landtbrukaredotter plats 1 nov. Är fullt kunnig i ett bättre hems skötande och van att handleda tjänare. Betyg finnes från förut innehafda platser. Svar till »A. J.», Gamleby, p. r.

Bättre flicka

kunnig i matlagning och husliga göromål, villig åtaga sig en ensamjungfrus sysslor, önskar plats i liten familj i stad. Svar till 1 November, Stenungsund, p. r.

Ung, bättre flicka

önskar plats i familj som hjälp och sällskap. Svar till »B. C.» adr. Säfteallén, Säfte.

UNG FLICKA

från godt hem önskar plats i familj. Har genomgått hushålls- och sykurs. Är villig deltaga i alla inom hemmet förekommande göromål. Svar till »18 år», Hudiksvall p. r.

Ung flicka

önskar plats som »Lektris» hos äldre dam eller herre några timmar dagligen. Svar till »Student-ska», Sv. Dagbladets kontor, f. v. b., eller Riks tel. 134 99.

Duglig värdinna

söker plats i höst eller på nyåret i bild. gentlemans hem. Sökanden är 40-årig representativ o. sympatisk dam af bästa familj, äger god hand med barn, är plikt., prakt. o. sparsam, har stor förmåga att med ordning och smak kunna sköta ett fint hem och sprida trefnad omkring sig, hvarom de bästa refr. o. intyg finnas. Tacks. svar till »Erfaren Vårdinna», Sv. Dagbl. kontor.

27-årig elementarbildad flicka

önskar plats som värdinna i bättre hem gärna där barn finnes. Har vistats 2 år i England, är musikalisk och väl kunnig i ett hems skötande. Svar till Post box 39, Stockholm.

22-årig arbetsam och anspråkslös bättre flicka,

van vid alla i ett hem förekommande göromål önskar plats. Tacksam för svar till »Verklig hjälp», Katrineholm p. r.

Ung flicka

af god familj önskar komma i hushållslära m. m. till någon större Herrgård eller Prästgård omkring den 15:de Okt. Är villig betala något för sig. Svar emotses tack-samt med snaraste till »20 år», Annonkontoret Svea, Norrköping.

LEDIGA PLATSER.**KUNGÖRELSE**

Till ansökan lediga kungöras härmed tre ordinarie lärarinnebefattningar i Brännkyrka församling en vid Liljeholmen, en vid Blommensberg och en vid Enskede, att sökas hos skolrådet i Brännkyrka (adress Huddinge) 60 dagar från det denna kungörelse första gången blifvit införd i Post- och Inrikes tidningar. Lön och öfriga förmåner bestämmas af stadsfullmäktige i Stockholm. Prof erfodras ej. Godkända vikarier finnas på alla tre platserna.

Huddinge den 21 sept. 1912.
Å skolrådets vägnar:
Aug. Forssman.

**Ordinarie
lärarinnebefattningen**

vid Gustafstorps fasta folkskola (litt. B) i Mörrums församling, Blekinge län, är ledig till ansökan inom 60 dagar från första kungörandet här-af i Post- och Inrikes tidningar. God hostad, 3 rum och kök. Lön enligt lag. Platsen tillträdes 1 jan. 1913. Läget idylliskt invid mindre järnvägsstation. Ansökningar insändas till skolrådets ordförande, adr. Mörrum.

Mörrum den 25 sept. 1912.
Skolrådet.

**En ordinarie
folkskollärarinnebefattning**

vid Lunds stads folkskolor kungöres härmed till ansökan ledig inom föreskrifven tid från första kungörandet häraf i Post- och Inrikes tidningar. Löneförmånerna äro i ett för allt i första löne-graden 1,450 kronor, i andra 1,600, i tredje 1,800 och i fjärde löne-graden 2,000 kronor.

Till folkskolestyrelsen ställda ansökningar insändas till folkskolestyrelsens expedition.

Lund den 23 sept. 1912.

Å folkskolestyrelsens vägnar:
J. Strömberg.
Nils Lundahl.

**Vid
Kronobergs och Blekinge
läns landstings småskole-
seminarium**

i Växjö är en lärarinnebefattning ledig med tillträde den 1 januari 1913. Tjänsten är med afseende på tjänsteårsberäkning för pensions och ålderstilläggs erhållande likberättigad med ordinarie folkskol-läraretjänst. Lön i ett för allt 1,300 kr. med 3 ålderstillägg om 200 kr. 6 månaders ömsesidig uppsäg-ningsrätt. Ansökning, ställd till seminariets styrelse, skall före den 1 november vara insänd till under-tecknad Jacobsson, seminariets fö-reståndare.

Växjö den 7 september 1912.

Å styrelsens vägnar:
Alfr. Fornander.

N. Otto Jacobsson.

Småskollärarynnetjänsten

vid Salby treklassiga småskola i Kärsta, Stockholms län, är ledig och sökes hos skolrådet före den 16 november d. å. Lön enligt lag.

Skolrådets ordförande.

**Extra lärare eller
lärarinna**

i svenska, räkning och naturlära, cirka 12 veckotimmar, erhåller an-ställning vid Mora folkhögskola in-stundande läsår, 25 oktober till midten af maj. Ersättning i likhet med extralärare vid läroverk. Ref-lekterande hänvände sig före den 17 oktober till Rektor J. Romson. Mora.

Småskollärarynnetjänsten

vid Salby treklassiga småskola i Kärsta, Stockholms län, är ledig och sökes hos skolrådets före den 16 november d. å. Lön enligt lag.

Skolrådets ordförande.

**Till en ledigblifven små-
skollärarynnebefattning vid
Grenna stads skola**

hafva kompetenta sökande att sina ansökningar ingifva till Grenna stads skolråd före utgången af nästa oktober månad. Lön enligt lag jämte dyrtidstillägg af 50 kronor. Grenna den 18 september 1912.

A. Holmberg.
Skolrådsordförande.

Ordinarie lärarinnetjänsten

vid Lugnets fasta folkskola, litt. E, i Västerlöfsta församling, Västman-lands län, sökes inom 60 dagar från första kungörandet häraf i Post- och Inrikes tidningar hos skolrådet i Västerlöfsta (adress Heby).

Lön efter lag. Ersättning för bostad och vedbrand 200 kr. samt för kvinnlig slöjd 100 kr. Skolan är belägen strax intill Heby muni-cipalsamhälle och järnvägsstation. Västerlöfsta den 16-se tember 1912.

Skolrådets ordförande.

Kassörska o. Bokförska,

fullt hemmastadd med grosshandelsbokföring, rutinerad, noggrann och med god handstil, helst något språkkunnig, får genast förtroende-plats i Stockholm mot uppvisande af erkänt goda betyg och refe-rensar.

Svar till »Intelligent Kontorist», Postbox 243, Stockholm 1.

Kvinnlig Kontorist

fullt hemmastadd i bokföring er-håller nu genast plats å fabriks-kontor i Stockholm. Egenhändig ansökan med betygsskrifter och fotografi samt uppgift om förut-varande anställning, ålder och löne-anspråk mottages under märke »Kassa och bokföring» Svenska Dagbladets Annonkontor, Stock-holm.

I liten familj

vid större bruk i mellersta Sverige, önskas frisk och ordningsfull, något sykkunnig flicka, att tillsammans med husmodern sköta de husliga göromålen. Svar till »Hemtrefnad», p. r., Askersund.

I enkelt hem

på landet, finnes plats ledig till 1:sta november för en frisk, stad-gad och hushållsvan bättre flicka helst landbrukaredotter, som vill utföra och se till allt inom ett hem förekommande göromål, samt vara husmodern till god hjälp. Tvenne jungfrur finnas. Svar med betyg och lönefordningar till »Familje-medlem C. S.», Svenska Dagbl. kontor. f. v. b.

Duglig korrespondent

stenograf och maskinskrifvare, man-lig eller kvinnlig, fullt behärskande tyska språket och med goda kun-skaper i engelska och franska, er-håller den 1 nästkommande Januari förmånlig, väl aflönad anställning i engrossaffär i Göteborg. Energi och god arbetsförmåga första villkor.

Ansökningar med uppgift om refe-rensor och föregående anställning samt åtföljd af vidimerade betygss-afskrifter till »B. D. 1874», S. Gumælii Annonbyrå, Göteborg, f. v. b.

Ett kvinnligt biträde

som äger godt sätt att bemöta kunder, god säljareförmåga, samt med flerårig vana i förstklassig ma-nufakturaaffär jämte syateljier, erhål-ler genast eller första november plats. Anmälan åtföljd af fotografi och löneanspråk sändes till »Militär-stad», under adress S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm, f. v. b.

**För en 25- eller
30-årig flicka**

som är van att forestå landthushåll finnes plats den 1 Nov. att med jungfrus biträde forestå hushållet för ungherre å landtegendom i Små-land. Platsen är mycket lättskött och fördelaktig. Reflekterande härå torde insända svar med fotografi under adress: Alfr. Carlsson, p. r. Hvetlanda.

En kunnig och verkligt pålitlig

BARNSKÖTERSKA

får god plats 1:sta eller senast 15:e Nov. på egendom i Södermanland. Svar med betygsskrift, lönepr. o. foto. till »B. M.», under adress S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm, f. v. b.

Sprid Veckotidningen DAGNY!

Deposition
Kapitalräkning } **4½ %**

Sparkasse-
räkning **4 %**

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
Sturegatan 32,
STOCKHOLM.
Fonder 4,000,000 kr.

Åberopa alltid
annonserna i
DAGNY!

Engelska lektioner

Kurser, 4 à 5 elever, 20 tim.
60 kr. Elin Spak, Tulegatan 27.
A. T. 195 81.

Kvinnliga Juridiska Byrån, Wallingatan 12.

Kontorstid ½ 10—4. Utför alla slags juridiska uppdrag. A. T. 18336

Fredrika-Bremer-Förbundet: Klarabergsgatan 48, 2 tr.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelg. 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

(LEDIGA PLATSER)

Ordinarie lärarinnetjänsten

vid *Grängsbo* fasta folkskola (litt. F.) i *Alfta* församling, Gäfleborgs län, sökes hos skolrådet inom 60 dagar efter första kungörandet här af i Post- och Inrikes tidningar. Lön enligt lag. Om flickslöjd + 80 kronor pr år. Bostad 1 rum och kök, 50 kronor årlig ersättning för bristande rum. Skolhuset beläget ca 2,5 km. från järnvägsstation i naturskön, folkrik trakt.

Alfta den 24 augusti 1912

Skolrådet
Adress *Alfta*.

**Ordinarie lärare- (lärarinne)-
befattningen**

vid nyrättade fasta folkskolan i Ytterberg, *Svegs* församling, Jämtlands län, sökes inom 60 dagar fr. denna kungörelses första intagande i Post- och Inrikes tidningar. Bostad 3 rum och kök i nytt skolhus med centraluppvärmning. Läget invid blifvande Inlandsbanan. Lön enligt lag. Slöjdskola för gossar eller flickor.

Sveg den 9 september 1912.

Skolrådets ordförande.

Ledigheter.

1) Fasta folkskolan i Myra (nyinrättad) af *Norra Råda* församling af Värmlands län sökes af examinerad lärare eller lärarinna före den 21 november 1912.

Skolan är belägen nära station och landsväg, omkring 3 kilometer från kyrkoby. Lön enligt lag, hvarjämte församlingen betalar afgifterna till pensionsinrättningen samt änke- och pupillkassan. Slöjd och fortsättningsundervisning äro förenade med skolan. Tillträdes den 1 januari 1913.

2) Fasta folkskolan i Uddheden af *Norra Råda* församling sökes af examinerad lärare eller lärarinna före den 21 november 1912. Lön enligt lag samt 100 kr. i ersättning för bristande planteringsland, hvarjämte församlingen betalar afgifterna till pensionsinrättningen samt änke- och pupillkassan. Skolan är förenad med slöjd- och fortsättningsundervisning. Tillträdes den 1 januari 1913. Adress *Råda*.

Skolrådet.

Seminariebildad studentska

erhåller vikariat under vårterminen vid samskola. Svar till »Stockholms närhet», Allm. tidn.-kont.

MAZETTIS ÖGON-CACAO

per hektopakett 45 öre.

delikat — kraftig — hälsosam.

MAZETTIS SPIS-CHOKOLADER

med eller utan mjölk

särdeles fina och välsmakande.

Lektioner i Linnésömnad

(äfvén blusar, barnkläder m. m.)
Praktisk metod, utan träckling.
Hvarje elev disponerar en symaskin.

KARIN EGNÉR, Stockholm.
Sibylleg. 36. R. T. 35 30. A. T. 21004.

EVA EGNÉR, Malmö.
Fersens väg 2. Tel. 4490, ev. 4083.

**Doktorinnan Erikssons
Hvilohe.**

Postadr.: *Arvika*. — Naturskönt
läge. Billiga lefnadskostnader.

**STOCKSUNDS
SJUK- och HVILOHEM.**

Högt och soligt läge. Modern
inredning. Exam. sköterska. Pris
för enskildt rum från 5,50 till högre
priser.
A. T. *Stocksund* 66.
R. T. " 119.

Energiska Damer!

Ett gynnsamt tillfälle gifves att förtjäna penningar och eventuellt vinna framtidsplats genom praktiskt-ekonomiskt arbete bland vänner och bekanta. Svar till »Praktisk nutidskvinna» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

FÖRENINGEN FÖR KVINNANS POLITISKA RÖSTRÄTT
i Stockholm

anordnar en sammankomst

Torsdagen den 17 Oktober kl. half 8 e. m.

i Strandhotellets festväning

Föredrag af fru Else Kleen: »Mobilisering».
Sång af fru Eva Hultman.

Entré 25 öre. Förfriskningar kunna mot särskild afgift erhållas vid anordnad byffé. Biljetter finnas tillgängliga i Allm. tidningskontoret fr. o. m. d. 14 okt. samt vid ingången.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Mathilda Silow. Ett 25-års-jubileum.

Kvinnans ställning i urkristendomen. Af Emanuel Linderholm.

Ett gulnadt minnesblad. Af Sigrid Platen.

Krig eller fred? Ett kapitel ur en bok om vänskapen. Af Lotten Dahlgren.

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**